

Didaktika geografie

(státní závěrečná zkouška Doplňujícího pedagogického studia – geografie)

Kritéria hodnocení výkonu studentů:

- (1) věcná správnost po stránce geografické
- (2) věcná správnost po stránce didakticko-pedagogicko-psychologické (student zvládá základy vědních oborů, tzn. základní teorie/modely, filozofie, trendy, zásady, principy, východiska, hlavní metodologické přístupy a odbornou terminologii; své názory má podloženy studiem odborné literatury (z více zdrojů);
- (3) oborové dovednosti: student dovede aplikovat požadavky specifikované v bodě (1) a (2) do výuky geografie dle zadání; prokáže způsobilost provádět didaktickou analýzu učiva tj. používat cíl jako nástroj výběru obsahu, metod výuky i hodnocení; na příkladu osobního portfolia dokáže provádět reflexi a sebereflexi; na základě jím stanovených kritérií dovede hodnotit určité objekty – např. testy, učebnice, metody výuky). Podrobněji níže.
- (4) ústní projev (student dovede výstižně a věcně správně odpovídat na položené otázky /držet se zadání; vyjádřit klíčové myšlenky souvisle a uspořádaně; vést dialog; chápat postoje a záměry účastníků diskuse; reagovat odpovídajícím způsobem apod.)

Přehled oborových dovedností požadovaných u státní závěrečné zkoušky z didaktiky geografie

Student by měl prokázat, že dovede:

1. posoudit pozitivní a negativní stránky Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia (či základní vzdělávání) obecně a z pohledu výuky zeměpisu. Na příkladu tematického celku XY vysvětlit, jak tento dokument může ovlivnit obsahové pojetí výuky tohoto celku.
2. v hlavních rysech specifikovat funkce a koncepci výukového předmětu zeměpis v kontextu rozdílných filozofií vzdělávání (např. esencialismus, progresivismus aj.)
3. zhodnotit výběr předložených klíčových tezí (generalizací) tematického celku XY a výběr navržených činností žáků, které prokazují míru jejich porozumění a využívání.
4. navrhnout rozmanité požadavky na výkony starších žáků ve výuce zeměpisu tak, aby pokryly vybrané buňky tabulky revidované Bloomovy taxonomie. Konkrétně u tematického celku XY všechny kognitivní procesy (zapamatovat si, porozumět,...) spojené se znalostmi konceptuálními a procedurálními.
5. vysvětlit podstatu třífázového konstruktivistického modelu výuky a učení. Tento model aplikovat při přípravě jedné vyučovací hodiny zeměpisu na téma XY.
6. použít danou fotografii jako zdroj geografických informací, na které by měl žák přijít prostřednictvím položených otázek. Otázky jsou formulovány tak, aby vedly k řetězení myšlenek,

dokumentovaly specifický způsob geografického myšlení a vztahovaly se k určitým generalizacím tematického celku XY. Na položené otázky dovede také odpovědět (fotografie je součástí otázky).

7. vysvětlit jakým způsobem je možné využít školní atlas během výuky obecně a na příkladu konkrétního tematického celku XY. Formulovat zadání alespoň čtyř úkolů pro starší studenty v kontextu stanovených cílů.

8. zhodnotit přiložený zeměpisný test, který byl konstruován se záměrem zjistit výkony středoškolských studentů po absolvování tematického celku XY.

9. na základě podstatných parametrů kvality posoudit, která z předložených učebnic zeměpisu je jako celek vhodnější. Obdobně posoudit zpracování tematického celku XY.

10. zhodnotit výhody a nevýhody využití počítače a internetu při výuce zeměpisu. Svůj názor podpořit konkrétními příklady zadání úkolů pro starší studenty v rámci tematického celku XY.

11. formulovat zadání písemné studie (tzv. seminární práce) k tematickému celku XY pro starší žáky. Uvést alespoň čtyři kritéria hodnocení této práce.

12. zhodnotit specifika terénní výuky geografie v městském i venkovském prostředí. Navrhnout úkoly pro výuku v terénu tematického celku XY v kontextu stanovených cílů.

(1) věcná správnost po stránce geografické

(2) věcná správnost po stránce didakticko-pedagogicko-psychologické (student zvládá základy vědních oborů, tzn. základní teorie/modely, filozofie, trendy, zásady, principy, východiska, hlavní metodologické přístupy a odbornou terminologii; své názory má podloženy studiem odborné literatury (z více zdrojů);

(3) oborové dovednosti: student dovede aplikovat požadavky specifikované v bodě (1) a (2) do výuky geografie dle zadání; prokáže způsobilost provádět didaktickou analýzu učiva tj. používat cíl jako nástroj výběru obsahu, metod výuky i hodnocení; na příkladu osobního portfolia dokáže provádět reflexi a sebereflexi; na základě jím stanovených kritérií dovede hodnotit určité objekty – např. testy, učebnice, metody výuky). Podrobněji níže.

(4) ústní projev (student dovede výstižně a věcně správně odpovídat na položené otázky /držet se zadání; vyjádřit klíčové myšlenky souvisle a uspořádaně; vést dialog; chápat postoje a záměry účastníků diskuse; reagovat odpovídajícím způsobem apod.)

Přehled oborových dovedností požadovaných u státní závěrečné zkoušky z didaktiky geografie

Student by měl prokázat, že dovede:

1. posoudit pozitivní a negativní stránky Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia (či základní vzdělávání) obecně a z pohledu výuky zeměpisu. Na příkladu tematického celku XY vysvětlit, jak tento dokument může ovlivnit obsahové pojetí výuky tohoto celku.
2. v hlavních rysech specifikovat funkce a koncepci výukového předmětu zeměpis v kontextu rozdílných filozofií vzdělávání (např. esencialismus, progresivismus aj.)

3. zhodnotit výběr předložených klíčových tezí (generalizací) tematického celku XY a výběr navržených činností žáků, které prokazují míru jejich porozumění a využívání.
4. navrhnout rozmanité požadavky na výkony starších žáků ve výuce zeměpisu tak, aby pokryly vybrané buňky tabulky revidované Bloomovy taxonomie. Konkrétně u tematického celku XY všechny kognitivní procesy (zapamatovat si, porozumět,...) spojené se znalostmi konceptuálními a procedurálními.
5. vysvětlit podstatu třífázového konstruktivistického modelu výuky a učení. Tento model aplikovat při přípravě jedné vyučovací hodiny zeměpisu na téma XY.
6. použít danou fotografii jako zdroj geografických informací, na které by měl žák přijít prostřednictvím položených otázek. Otázky jsou formulovány tak, aby vedly k řetězení myšlenek, dokumentovaly specifický způsob geografického myšlení a vztahovaly se k určitým generalizacím tematického celku XY. Na položené otázky dovede také odpovědět (fotografie je součástí otázky).
7. vysvětlit jakým způsobem je možné využít školní atlas během výuky obecně a na příkladu konkrétního tematického celku XY. Formulovat zadání alespoň čtyř úkolů pro starší studenty v kontextu stanovených cílů.
8. zhodnotit přiložený zeměpisný test, který byl konstruován se záměrem zjistit výkony středoškolských studentů po absolvování tematického celku XY.
9. na základě podstatných parametrů kvality posoudit, která z předložených učebnic zeměpisu je jako celek vhodnější. Obdobně posoudit zpracování tematického celku XY.
10. zhodnotit výhody a nevýhody využití počítače a internetu při výuce zeměpisu. Svůj názor podpořit konkrétními příklady zadání úkolů pro starší studenty v rámci tematického celku XY.
11. formulovat zadání písemné studie (tzv. seminární práce) k tematickému celku XY pro starší žáky. Uvést alespoň čtyři kritéria hodnocení této práce.
12. zhodnotit specifika terénní výuky geografie v městském i venkovském prostředí. Navrhnout úkoly pro výuku v terénu tematického celku XY v kontextu stanovených cílů.